

Dificultățile cu care se pot confrunta cadrele didactice în derularea educației prin valori se referă la lipsa de interes a copiilor, neimplicarea părinților, neidentificarea unor metode potrivite și inadaptarea acestora la particularitățile de vârstă ale preșcolariilor. Metodele care ar putea fi utilizate pentru cultivarea valorilor la preșcolari sunt atât cele tradiționale (exercițiul, jocul didactic, jocul de rol, povestirea, observația, conversația, lectura educatoarei etc) cât și activ-participative moderne. Este importantă identificarea unor metode potrivite în funcție de mesajul care dorește să fie transmis, tipul de activitate realizat și particularitățile intelectuale și de vârstă ale grupei de copii.

În concluzie, educația are drept scop oferirea de valori necesare pentru a permite copilului și mai târziu adultului din societate, să-și înțeleagă pe deplin conduita.

Referințe bibliografice:

1. Baumgarten A. Augustin, Sfântul, Despre cetatea lui Dumnezeu, XI, 4, în vol. Despre eternitatea lumii. Fragmente sau tratate. București: Editura IRI, 1999.
2. Cucuș C. Pedagogie. Iași: Polirom, 1996.
3. Kant, I. Critique of the Power of Judgement. Edited by Guyer P., translated by Guyer P. and Matthews E., Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
4. Stecker, R. Artworks: Definition, Meaning, Value, University Park, PA: The Pennsylvania State University Press, 1997.

INVOLVEMENT OF SCHOOL AND FAMILY IN THE SCHOOL INCLUSION OF CHILDREN WITH AUTISM SPECTRUM DISORDERS (ASD) IMPLICAREA ȘCOLII ȘI FAMILIEI ÎN INCLUZIUNEA ȘCOLARĂ A COPIILOR CU TULBURĂRI DE SPECTRU AUTIST (TSA)

Silvia VRABIE,
dr. în psihologie. Universitatea de Stat „B.P.Hasdeu” Cahul

CZU: 376.4

Summary: The issue of autism spectrum disorders is topical in the context of policy changes in the Republic of Moldova in recent years. These changes express the decades-long international trend to streamline the educational inclusion of children with autism spectrum disorders in mainstream education. Concepts regarding the educational inclusion of children with ASD, in its preparation to cope with school tasks, require increased attention from both educational actors, the family of the child with ASD, and the community in general.

Rezumat: Problematika tulburărilor de spectru autist prezintă actualitate în contextul schimbărilor la nivelul politicilor survenite în Republica Moldova în ultimii ani. Aceste schimbări exprimă tendința prezentă de mai multe decenii, la nivel internațional, de a eficientiza incluziunea educațională a copiilor cu tulburări de spectru autist în învățământul de masă. Concepțiile cu privire la incluziunea educațională a copiilor cu TSA, la pregătirea lui pentru a face față sarcinilor școlare, presupun o atenție sporită atât a actorilor educaționali, a familiei copilului cu TSA, cât și a comunității, în general.

Key words: school inclusion, autism spectrum disorders (ASD), family, school

Cuvinte-cheie: incluziune școlară, tulburări de spectru autist (TSA), familie, școală.

Incluziunea copiilor cu TSA în școala generală asigură dreptul egal de acces la educație proclamat în Declarația ONU a drepturilor Omului și de Convenția cu privire la persoanele cu dizabilități. Incluziunea educațională la etapa actuală este categoric asigurată de strategiile și legislația națională a Republicii Moldova, în special de Programul de dezvoltare a educației

incluzive pentru anii 2011 – 2020, de Strategia Sectorială de Dezvoltare a Educației 2020 și Codul Educației (2014).

În vederea determinării implementării acestor politici, ne-am propus să determinăm prin intermediul anchetei sociale, ce măsuri au fost întreprinse pentru asigurarea incluziunii școlare a copiilor cu TSA în școala generală, de către manageri, cadre didactice și părinții copiilor cu TSA.

Capacitățile actorilor educaționali (manageri, cadre didactice, părinți ai copiilor cu TSA) cu privire la implementarea și sprijinirea incluziunii educaționale și sociale a copiilor cu TSA. Rezultatele obținute sunt reprezentate în figura 1.

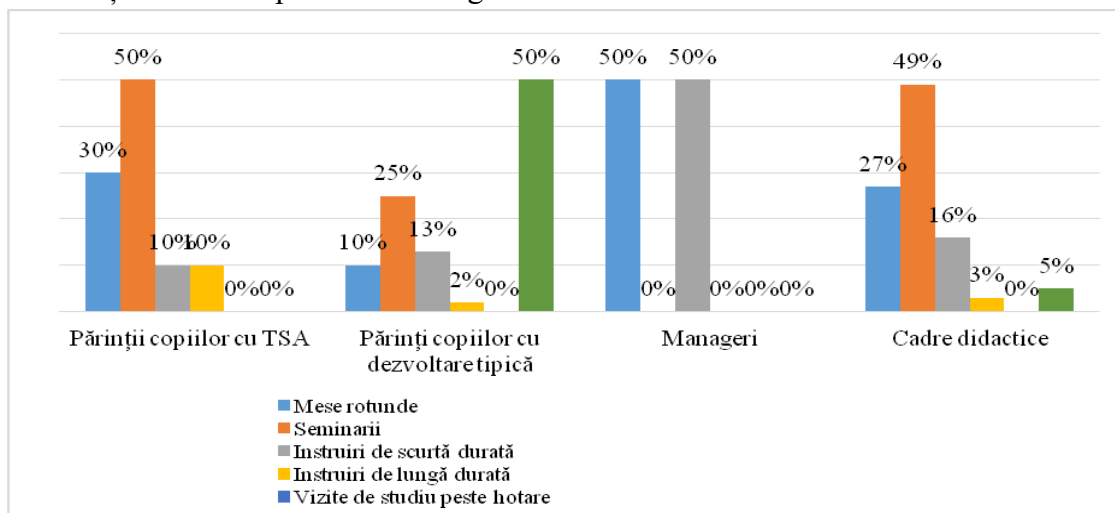

Fig. 1. Formarea și / sau consolidarea capacităților în domeniul incluziunii comunitare și școlare de către părinți, cadre didactice și managerii școlari

Potrivit datelor reprezentate în figura 1, seminarele științifice și dezbaterile în proporție de 30 sunt activitățile de solidificare a cunoștințelor despre TSA, în viziunea actorilor educaționali cercetați. Astfel distingem următoarele rezultate: cadrele didactice și managerii educaționali în proporție 50% și, respectiv, 30% au participat la activități de instruire pe o perioadă mai îndelungată, unele categorii de respondenți (părinții copiilor cu dezvoltare tipică și pedagogi) nu au participat la nicio instruire în domeniul incluziunii educaționale a copiilor cu TSA. Chiar dacă majoritatea respondenților, au participat la diverse instruirii, persistă nevoia de pregătire adițională în lucrul cu copiii cu TSA și familia sa.

Cadrele didactice și managerii și-au exteriorizat părerile cu referire la câteva aspecte ce pe care este abordată educația incluzivă în școală (Tabelul 1).

Tabelul 1. Abordarea incluzivă a familiilor copiilor cu TSA în instituțiile de învățământ

		Manageri			Cadre didactice		
		În mare măsură	În mică măsură	Deloc	În mare măsură	În mică măsură	Deloc
1	predarea este individualizată, ținând cont de particularităților copiilor cu TSA	80%	20%	0%	62%	27%	11%
2	cadrele didactice sunt	90%	0%	1%	68%	22%	10%

	cooperante cu părinții copiilor cu TSA						
3	copiii cu TSA sunt susținuți de copiii fără CES	60%	40%	0%	46%	38%	16%
4	frecvent sunt organizate activități de consiliere pentru familia copilului cu TSA	20%	70%	1%	27%	43%	30%
5	părinții copiilor cu TSA participă în activități școlare	60%	40%	0%	40%	41%	19%

Conform răspunsurilor oferite de managerii școlari constatăm că 80% dintre managerii școlari susțin că predarea este individualizată, bazându-se pe particularitățile copiilor cu TSA, iar în viziunea a 90% dintre manageri afirmă că cadrele didactice sunt cooperante cu părinții copiilor cu TSA. 60% dintre managerii școlari afirmă că copiii cu TSA sunt susținuți de copiii fără CES și părinții acestor copiii participă în activitățile școlare. Doar 20 % dintr managerii educaționali susțin că frecvent sunt organizate activități de consiliere pentru familia copilului cu TSA. Potrivit răspunsurilor oferite de cadrele didactice cu privire la abordarea incluzivă a familiilor copiilor cu TSA în instituțiile de învățământ constatăm diferențe semnificative în comparație cu răspunsurile oferite de managerii școlari. Astfel 62% dintre cadrele didactice chestionate susțin că predarea este individualizată, ținând cont de particularităților copiilor cu TSA, 68% dintre cadrele didactice sunt cooperante cu părinții copiilor cu TSA, 46% dintre cadrele didactice afirmă că copiii cu TSA sunt susținuți de copiii fără CES, 40% - părinții copiilor cu TSA participă în activități școlare și doar 27% susțin că frecvent sunt organizate activități de consiliere pentru familia copilului cu TSA. În concluzie constatăm că majoritatea dintre actorii manageriali și educaționali susțin procesul de incluziune școlară a acestei categorii de copiii.

Părinții implicați în studiu sunt dispuși de a participa la diferite activități, care să sprijine copiii cu TSA și a părinții lor (Tabelul 2).

Tabelul 2. Nivelul de implicare a părinților și a familiilor acestora în activități de sprijin pentru copiii cu TSA

		Părinții copiilor cu TSA			Părinții copiilor tipici		
		Da	Nu	Nu Știu	Da	Nu	Nu știu
1	Să fiți membru al unui grup de implementare a unui proiect în domeniul integrării copiilor cu TSA	100%	0%	0%	28%	17%	55%
2	Să fiți asistentul personal al unui copil cu TSA	30%	30%	40%	20%	30%	50%
3	Să faceți donații pentru familiile copiilor cu TSA (bani, lucruri etc.)	80%	10%	10%	75%	3%	22%
4	Să comunicați cu alți părinți despre problema copiilor cu TSA	70%	20%	10%	38%	10%	52%
5	Să susțineți inițiative de sprijinire a	100%	0%	0%	62%	3%	35%

	copiilor cu TSA din comunitate						
--	--------------------------------	--	--	--	--	--	--

Observăm că majoritatea sunt de acord să facă acte de caritate pentru familiile copiilor cu TSA, să susțină inițiativele de sprijinire a copiilor cu TSA din societate și să comunice cu alți părinți despre problemele cu care se confruntă această categorie de copiii. În acest context, ținem să evidențiem că direcțiile de prioritate în domeniul incluziunii se bazează pe câteva principii fundamentale care asigură realizarea educației incluzive efective și de calitate. Cel dintâi principiu se referă la formarea profesională a cadrelor didactice (educatori, învățători, cadre didactice, psihologi, logopezi etc.), astfel încât acestea să posede atitudinile, valorile și competențele corespunzătoare și necesare pentru activitate eficientă în mediul educațional incluziv. Cadrele didactice profesioniste, bine instruite, sunt indispensabile pentru realizarea demersului de incluziune, educație de calitate echitabilă și învățare de-a lungul vieții pentru toți. Este firesc ca fiecare cadru didactic, care activează la orice nivel al sistemului de învățământ, să fie pregătit pentru a organiza și realiza un proces educațional cuprinzător, ce creează acces și participare reală și asigură performanțele celor care învață [1].

Familia ce crește și educă un copil cu TSA, trebuie să fie implicată direct la pedagogizare prin lectura documentelor, prin contribuția la realizarea unei comunicări eficiente cu cadrele didactice, dar și cu elevii. Școala este pusă în situația să comunice cu familia în legătură cu altfel de probleme și anume cu cele privind asigurarea unui transfer didactic, orientat spre comunicarea reală despre situația școlară zi de zi. Părintele se află, la moment, într-o incertitudine. Din păcate, el nu poate face față provocării decât implicându-se în cunoașterea curriculumului, a performanțelor, pe care elevul trebuie să le atingă. De data aceasta, replica „Plătesc cât trebuie, eu nu am timp” nu are impact. Elevul nu „mai aduce acasă note”, iar părinții nu află direct despre nivelul la învățătură al copilului. Astfel, se poate ajunge la o stare de îndoială și, ca urmare, la faptul ca părintele să conteste legea și documentele în domeniul politicilor de evaluare. Așadar, riscul de a pierde colaborarea cu familia este la fel de mare, poate chiar mai mare decât în situația când erau note. Colaborarea familiei cu școala și invers suferă de lipsa unui mecanism mai clar de responsabilizare a părinților pentru rezultatele copiilor lor [6].

Codul educației, prin articolul 138, alin. 2, 3, stipulează obligații pentru părinți sau reprezentanții legali ai copiilor, astfel existând premise legislative, prin care aceștia sunt obligați să asigure realizarea obiectivelor educaționale. Responsabilizarea părinților este obiectul unor documente reglatorii, care îi face ca ei să înțeleagă faptul că ei contribuie direct la succesul/insuccesul copilului [apud 5].

Astfel, o misiune importantă în procesul de integrare școlară a copiilor cu TSA, îl are și gradul de receptivitate a părinților ce au copii cu TSA cu privire la incluziunea educațională a acestora. Pentru aceasta, evidențiem care este gradul de receptivitate a părinților ce au copiii cu TSA, cu referire la educația incluzivă, reprezentat în figura 2.

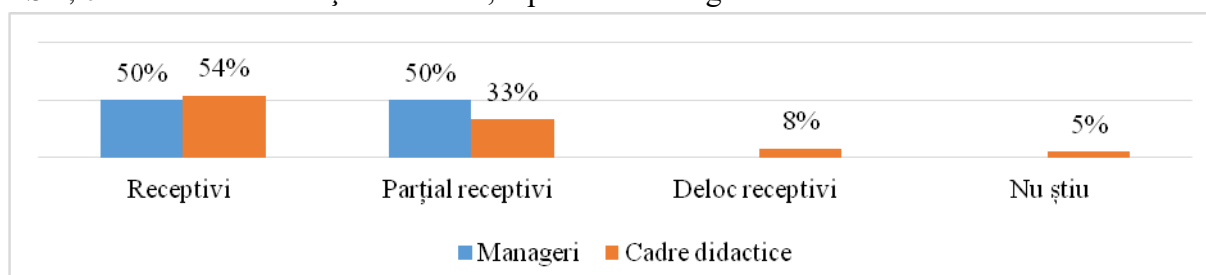

Fig. 2. Gradul de receptivitate a părinților cu copii cu TSA, la informația referitoare la educația incluzivă

Potrivit figurii 2, managerii și cadrele didactice au evaluat gradul de receptivitate a părinților ce au copii cu TSA, privind educația incluzivă. Analizând aceste date, constatăm că majoritatea părinților sunt receptivi, 33% - parțial receptivi, 8% - deloc receptivi și 5% - nu știu.

În circumstanțele dezvoltării incluziunii școlare a copiilor cu TSA, am încercat să determinăm ce activități au organizat managerii instituțiilor educaționale împreună cu cadrele didactice în ultimii 2 ani. Rezultatele sunt reprezentate în figura 3.

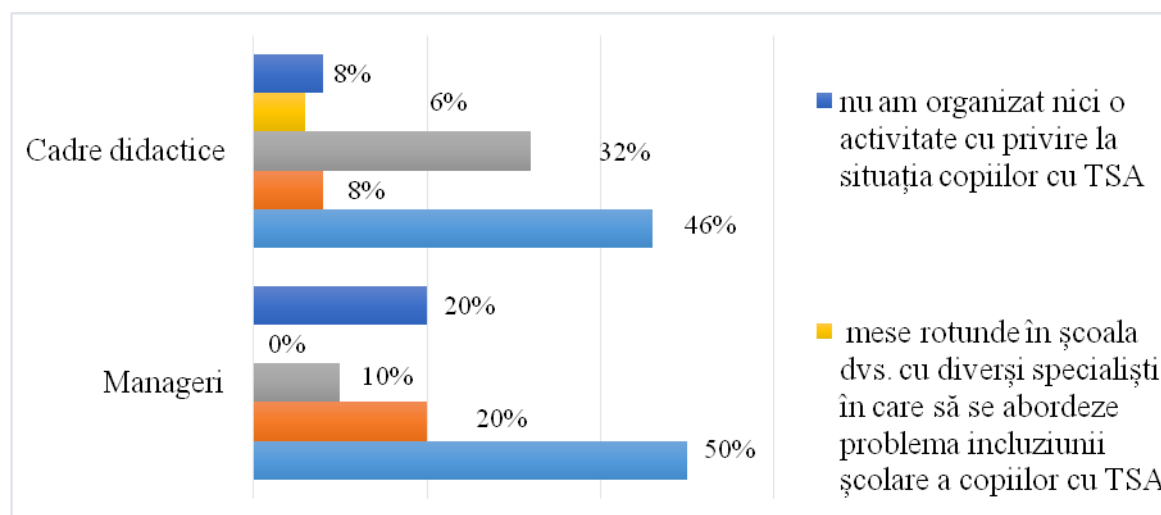

Fig. 3 Promovarea incluziunii școlare a copiilor cu TSA de către manageri și cadre didactice

Potrivit datelor din figura 3, deducem că managerii instituțiilor educaționale promovează incluziunea școlară a copiilor cu TSA, prin intermediul ședințelor părintești - 50 %, organizarea activităților destinate copiilor cu TSA- 20 %; cadrele didactice au mai organizat și conversații cu părinții privind educația incluzivă - 32 %. În pofida acestor rezultate, constatăm că 20 % dintre manageri și, respectiv, 8 % dintre cadrele didactice nu au organizat nici o activitate cu privire la sensibilizarea incluziunii copiilor cu TSA în școală.

Concluzionăm că integrarea copiilor cu TSA în școală rămâne a fi o problemă actuală. Astfel, din datele pe care le avem la dispoziție, putem să afirmăm că există multe școli de masă, care refuză prezența copiilor cu TSA. În cadrul studiului nostru, atitudinile cadrelor didactice legate de acceptarea copiilor cu TSA în școală sunt diferite. Doar printr-un parteneriat activ între familia copilului cu TSA – școală – comunitate putem spori șansele integrării școlare și sociale atât a copilului cu TSA, dar și cele ale integrării sociale optime a familiei acestuia.

Promovarea incluziunii și predarea din perspectivă incluzivă necesită o viziune largă și competențe specifice, pe care trebuie să le posede toate cadrele didactice, nu doar, cum se crede în mod eronat, cele care asistă direct un copil cu TSA. Educația incluzivă și sistemele de învățământ, în general, au evoluat până în punctul în care toate cadrele didactice trebuie să știe că diversitatea este prezentă în grupurile de copii la toate nivelurile de educație și că abordarea diferitelor cerințe ale copiilor este ceea ce marchează fundamental noile tendințe în educație [1, p.11]. O importanță deosebită o are și implicarea familiei în educația copiilor cu TSA.

Este ușor de stabilit că o familie neinformată posedă condiții și șanse total diferite în felul de interacțiune cu copilul lor cu TSA, în comparație cu o familie ce are o situație materială mai bună și

aceasta în ciuda provocărilor cu care se confruntă. În ultimul caz, vor fi dezvoltate anumite strategii specifice și sisteme de sprijin. În consecință, modul în care acești copii vor fi integrați în școală va fi diferit [7, p.47].

Parteneriatul educațional școală – familie oferă o serie de experiențe practice care îmbunătățirea cunoștințelor dintre cei doi parteneri, ceea ce asigură eficientizarea procesului educațional în care este implicat copilul cu TSA.

Copiii cu TSA sunt, prin urmare, diferiți de copiii cu dezvoltare tipică, și, inclusiv, de cei cu alte cerințe educaționale speciale, și acostarea acestora este nevoie să fie particulară, în dependență de provocările pe care le întâlnesc în cadrul incluziunii școlare. Și, în acest context, parteneriatul familie – școală, școală – familie joacă un rol foarte important.

În cadrul școlii incluzive, părinții copiilor cu TSA participă direct la viața școlii și pot influența anumite decizii care privesc procesul educațional. Absența sau indiferența părinților cu privire la problemele educaționale ale copilului vine în opoziție cu ideea de integrare sau incluziune. În acest context, apar o serie de dificultăți cauzate de atitudinea de reținere sau neîncredere a părinților care rezultă din reprezentări eronate cu privire la viața și evoluția școlară a unui copil cu TSA [1]. Incluziunea reprezintă esența unui sistem educațional, ce se caracterizează prin promovarea egalității în drepturi și responsabilității, flexibilitatea programelor școlare, implicarea activă a comunității în programele școlii, în parteneriatul cu familia. În contextul dat, evidențiem că flexibilizarea programelor educaționale pentru copiii cu TSA se realizează prin acostarea vizuală a conținuturilor predate; comunicarea prin utilizarea pictogramelor, imaginilor, desenelor, pozelor; învățarea structurată; terapii comportamentale etc.[3, p.118].

Integrarea școlară a copiilor cu TSA reprezintă un proces complex a cărui reușită este determinată de mulți factori. Având în vedere atitudinea discriminatorie a adulților (părinții copiilor cu dezvoltare tipică sau chiar cadrele didactice) la adresa copiilor cu TSA, prezentă în multe situații, devine evident rolul important al părinților în ceea ce privește acceptarea copiilor în grupul de copii, recunoașterea nevoilor distincte și modelarea atitudinii copiilor cu dezvoltare tipică și chiar a cadrelor didactice, în sensul acceptării și tratării diferențiate, conform nevoilor lor.

Menționăm, în acest context, că este foarte important ca personalul didactic, dar și de alți actori educaționali implicați în procesul de incluziune, să cunoască conceptul de valorificare a incluziunii educaționale a copiilor cu TSA, modul cum acestea sunt percepute, evaluate și tratate și nu în ultimul rând să contribuie activ la integrarea școlară a persoanelor cu TSA [2]. Astfel, persoanele care au roluri apreciate pozitiv, în mod sigur, vor fi valorificate pozitiv de către aceștia. Și în sens contrar, persoanele, grupurile care sunt considerate de către factorii de comprehensiune cu roluri devalorizante, mult mai des sunt pecetluite. Folosind acest concept la categoria copiilor cu TSA, evidențiem că un prim pas spre obținerea unor rezultate în cadrul procesului de incluziune școlară a acestora va fi în a-i trata pe acești copii în mod pozitiv.

Dacă ne referim la comunitatea socială, cultură, ne raportăm la noi toți: manageri școlari, cadre didactice, copii, părinți ai copiilor tipici și ai celor cu cerințe educaționale speciale (CES), specialiști din diferite domenii, funcționari, autorități, în general. Comprehensiunea fiecăruia, ne demonstrează experiența manifestată de fiecare, atunci când vorbim despre multilateralitate. În acest sens, vorbim capacitatea de a ieși dintr-o zonă de confort, de a fi capabil de a învăța, de a demonstra competență, a implementa politici și practici noi, a schimba un mediu de învățare sau o rutină cotidiană. Puncte de reper în acest domeniu sunt părinții copiilor cu TSA, care au curajul să lupte pentru copiii lor. Cadrele didactice pentru care fiecare copil sunt o valoare și o provocare

profesională. Managerii școlari, în organizarea procesului educațional la nivel de instituție, trebuie să se bazeze pe necesitățile tuturor copiilor din comunitate [7].

În decursul ultimilor ani, în Republica Moldova s-a acționat logic, dar și simultan în toate cele trei domenii esențiale pentru implementarea educației incluzive: politici, practici și cultura incluzivă. Astfel, implementarea educației incluzive a fost suportată de dezvoltarea de politici comprehensive și acte normative, care promovează ideea că incluziunea se bazează pe drepturi. *Programul de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020, Strategia de dezvoltare în educație pentru anii 2014-2020, Codului educației*, aprobat în anul 2014, abordează în domeniul educației principii universale din sfera drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și din sfera conceptului incluziunii, pentru a asigura accesul la o educație de calitate în învățământul general pentru toți copiii.

Integrarea copiilor într-o formă de învățământ reprezintă una din cele mai mari provocări ale părinților copiilor cu TSA. Integrarea în sistemul de educație reprezintă, în mod evident, o premisă esențială a integrării sociale a viitorilor adulți cu TSA, însă sistemul actual de educație din Republica Moldova este departe de a fi unul care să răspundă în mod adecvat nevoilor copiilor cu TSA.

Concluziile cercetării arată că viziunile membrilor eșantionului cercetării cu referire la treapta școlară până la care pot fi înmatriculați elevii cu TSA sunt diferite (Fig. 4).

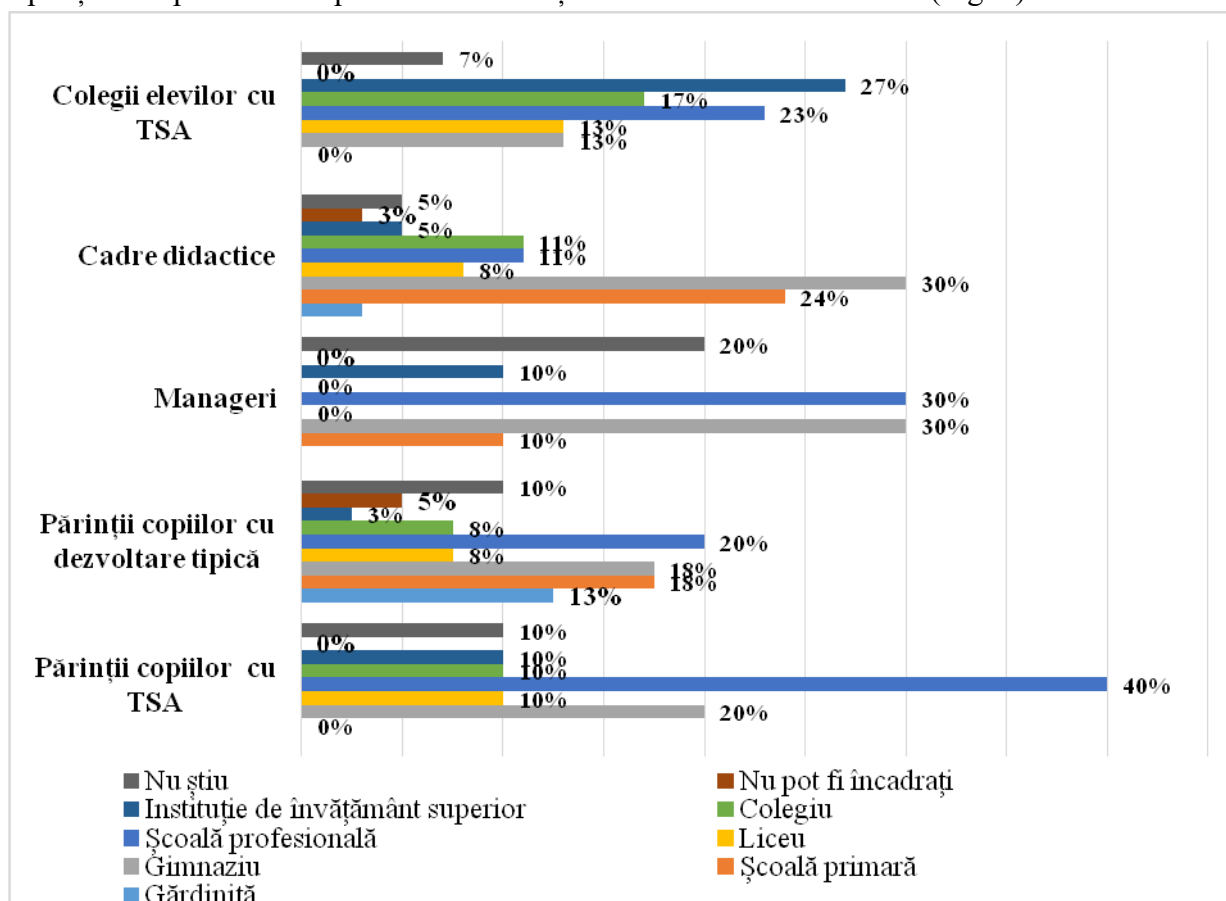

Fig. 4. Treapta școlară la care poate accede un copil cu TSA

Părinții copiilor cu TSA (40%), dat fiind faptul că sunt mai informați (așa cum am demonstrat anterior), dar și managerii instituțiilor (30%) susțin că această categorie de copii pot fi

încadrați până la nivelul școlii profesionale, celelalte categorii de respondenți au prezentat percepții diferite față de nivelul educațional în care pot fi încadrați copiii cu TSA (Fig. 4).

Menționăm, totodată, că opiniile respondenților sunt divergente (Fig.4). Personalul didactic și părinții nu cred că elevii cu TSA pot avea acces la treapta de învățământ superior, în afară de colegii elevilor cu TSA, dintre care 27% susțin că elevii cu TSA pot accede la treapta învățământului superior. Aceste opinii s-ar explica prin faptul că ei sunt mai familiarizați cu problemele cu care se confruntă copiii cu TSA în școală. Totodată, menționăm că există și categorii de respondenți (cadre didactice (3%) și părinții copiilor cu dezvoltare tipică (5%)), care opinează că copiii cu TSA nu pot fi încadrați în nicio treaptă de școlarizare. Fiecare dintre respondenții cercetării trebuie să conștientizeze că scopul integrării educaționale în cazul unui copil cu TSA nu este de a ajunge la performanțe foarte mari, ci de a-l dezvolta multilateral astfel ca, ajungând la maturitate să poată trăi și munci împreună cu semenii săi. El poate fi orientat spre unele activități manuale, demonstrând pricepere și talent, de exemplu: brodatul, cusutul, olăritul, tâmplăria etc. Întrucât există o mare diversitate de diferențe individuale la copiii cu TSA, nu se poate vorbi de o singură strategie educațională. Este important ca activitățile instructive educative să se desfășoare conform unui program bine structurat, în funcție de comportamentele emergente ale copilului cu TSA. Toate aceste intervenții trebuie să se concretizeze, în funcție de mai multe calități fizice și psihice ale copilului cu TSA.

Concluzionând, menționăm că incluziunea școlară exprimă atitudinea favorabilă a elevului față de școala pe care o urmează: condiția psihică în care acțiunile instructiv-educative devin accesibile copilului; consolidarea unei motivații puternice care susține efortul copilului în munca de învățare; situația în care copilul sau tânărul poate fi considerat un colaborator la acțiunile desfășurate pentru educația sa; corespondența totală între solicitările formulate de școală și posibilitățile copilului de a le rezolva; existența unor randamente la învățatură și în plan comportamental considerate drept normale, prin raportarea la posibilitățile copilului sau la cerințele școlare [4].

Modalitatea de școlarizare a copiilor cu TSA este o problemă de mare actualitate, care generează multiple controverse atât în rândul specialiștilor, cât și al personalului didactic și al părinților. Actualmente, se consideră necesară școlarizarea acestor copii, cu adaptarea stilului educațional potrivit particularităților copiilor cu TSA. Necesitatea de a integra copiii cu TSA în sistemul școlar regulat derivă din importanța instruirii pentru viața lor socială și integrarea lor în societate. Integrarea în mediul școlar reprezintă primul pas spre integrarea socială, iar omul, ca ființă socială, este dependent de ceilalți oameni. Această dependență înseamnă, de fapt, ajutor, posibilitatea de a comunica și coopera. Acest lucru dă naștere unui sentiment de apartenență și solidaritate umană, precum și la sentimentul de securitate a individului.

Referințe bibliografice:

1. Balan V., Bortă L., Botnar I. V. Educație incluzivă: Unitate de curs. Chișinău: 2017, 308 p. ISBN: 978-9975-87-298-0.
2. Bolboceanu, A. Asistența psihologică școlară în Republica Moldova: prezent și perspective. În: Personalitatea integrală – un deziderat al educației moderne: Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Chișinău: Print Caro SRL, 2010, p. 6-8. ISBN 978-9975-4152-4-8.
3. Bolboceanu A., Cucer A., Furdui E., Batog M. Rolul părinților și al cadrelor didactice în învățarea copiilor pe tot parcursul vieții. Ghid teoretico-metodologic. Chișinău 2019, ISBN 978-9975-48-173-1.

4. Bucun, N., Vrabie, S. Atitudinea cadrelor didactice față de incluziunea copiilor cu autism în școală. În *Univers Pedagogic*. Nr.4(56), 2017, 120 p. ISSN 1815-7041.
5. Gremalschi A., Creșterea rolului părinților și comunităților în guvernarea educației: Studii de politici educaționale. Chișinău:2017, 92 p. ISBN 978-9975-139-41-0.
6. Marin, M. Parteneriate pentru învățare. Sinteză de politici din domeniul educației. Chișinău: 2017, 34 p. (fără ISBN).
7. Rusnac, V. Incluziunea educațională a copiilor cu Tulburări din Spectrul Autist. Chișinău: 2017, 128 p. ISBN: 978-9975-53-915-9.

CHILDREN'S RIGHTS IN KINDERGARTEN-EXAMPLES OF FORMAL ACTIVITIES DREPTURILE COPILULUI ÎN GRĂDINIȚĂ-EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI FORMALE

Efrosinia HAHEU-MUNTEANU,
dr., conf. univ., UPS „I. Creangă” din Chișinău
Carmen-Vasilica BRUJA,
profesor învățământ preșcolar, Școala Gimnazială Balcani, jud. Bacău, România,
doctorandă UPS „I. Creangă” din Chișinău

CZU: 373.2.017

Summary: Learning the rights of the child must go hand in hand with learning the responsibilities associated with these rights. Even if they are in kindergarten and their age does not exceed six years, preschoolers must learn that in a society people have not only rights but also responsibilities. The assimilation and awareness of the rights, freedoms, but also of the responsibilities they have prepares children for the future, for when they will be adults, for the moment when they will be the ones who make decisions in their capacity as members of the society to which they belong.

Rezumat: Învățarea drepturilor copilului trebuie să vină în paralel cu învățarea responsabilităților aferente acestor drepturi. Chiar dacă se află la grădiniță, iar vârsta lor nu depășește șase ani, preșcolarii trebuie să învețe că într-o societate oamenii nu au numai drepturi, ci și responsabilități. Asimilarea și conștientizarea drepturilor, libertăților, dar și a responsabilităților pe care le au îi pregătește pe copii pentru viitor, pentru când vor fi adulți, pentru momentul în care vor fi cei care iau decizii în calitatea lor de membri ai societății căreia îi aparțin.

Key words: childhood, children's rights, early education, formal activities

Cuvinte-cheie: copilărie, drepturile copilului, educație timpurie, activități formale

Childhood is the period when the child must be free to play, receive a quality education, grow up healthy and be treated without prejudices. Childhood affirms its value by respecting the rights and obligations specific to ages. Sow good deeds and you reap skills.

„Sow skills and reap a character „

„You sow a character and you reap a destiny.”

(Chinese proverb)

Children represent for great men "the most chosen adornment of mankind". Just as we cannot imagine in the spring a healthy tree without buds and flowers so we cannot look at our lasting life without children, without responsibility for them, without their happy smile, without their eyes full of light and warmth. God has left a lot of color and tenderness in flowers and a lot of love and love in the child that is actually the flower and color of man's life. their.

Children are often influenced by things you don't even think about. They need to be protected, helped to develop, they need a family that loves and educates them as best as possible.